

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusika õppekava
pärimusmuusika eriala

Anne-Mai Valk

KULLANE

Loov-praktilise lõputöö kirjalik osa

Juhendaja: Celia Roose, MA koorijuhtimine, TÜ VKA
pärimusmuusika kaasprofessor

Viljandi 2024

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. ÕPIKOGEMUSE KIRJELDUS	7
1.1 Muusikalise tee algus.....	7
1.2 Õpingud TÜ VKAs.....	8
1.3 Vahetusaasta Limericki ülikooli pärimusmuusika osakonnas.....	10
1.4 Rahvapärase esitusstiili õppimise analüüs.....	11
2. DIPLOMIKONTSERT	14
2.2 Diplomikontserdi repertuaar.....	15
2.2.1 “Õhtu ilu”.....	17
2.2.2 “Pääsuke”, “Kukulinnu sulane”, “Kuldnokk” ja “Lind teadmata”.....	17
2.2.3 “Üks peigmees nõuab pruuti”.....	18
2.2.4 “Ei kullad kulu kiigel”.....	18
2.2.5 “Molly na gCuach Ní Chuilleanáin”.....	19
2.2.6 “Kuldmees”.....	19
2.2.7 “Lepalind”.....	19
3. ETTEVALMISTUSPROTSESS	20
3.1 Koosseis ja proovid.....	20
3.2 Kontserdi korraldus.....	21
KOKKUVÕTE	22
KASUTATUD KIRJANDUS	23
ALLIKAD	24
LISAD	25
Lisa 1: “Õhtu ilu”.....	25
Lisa 2: “Pääsuke”.....	27
Lisa 3: “Üks peigmees nõuab pruuti”.....	28
Lisa 4: “Ei kullad kulu kiigel”.....	29

Lisa 5: “Molly na gCuach Ní Chuilleanáin”	30
Lisa 6: “Kukulinnu sulane”	33
Lisa 7: “Kuldmees”	34
Lisa 8: “Kuldnook” ja “Lind teadmata”	35
Lisa 9: “Lepalind”	37
Lisa 10. Kava.....	38
Lisa 11: Facebooki sündmuse visuaal.....	38
Lisa 12: Laulukarussell 2010.....	39
Lisa 13: Iiri-Eesti Lauluvägi.....	39
Lisa 14: Debüütsingel “Isale” foto.....	40
LIHTLITSENTS	41

Resümee

Loov-praktilise lõputöö kirjalik osa sisaldab Anne-Mai Valki diplomikontserdi “Kullane” kontseptsiooni, laulude noodistusi, fotosid, refleksiooni, õpikogemuse ning kontserdi ettevalmistuse kirjeldust. Diplomikontserdil teevad kaasa Kerli Kislõi ja Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia pärimuslaulu üliõpilased. Esimene peatükk annab ülevaate töö autori muusikalise tee algusest ja muusikaõpingutest TÜ VKA-s kui ka Limericki Ülikoolis (*University of Limerick, The Irish World Academy of Music & Dance*). Teine peatükk kirjeldab kontserdikava kontseptsiooni ja repertuaari. Kolmas peatükk kajastab diplomikontserdi “Kullane” koosseisu, proove ja kontserdi korraldust. Loov-praktilist lõputööd juhendab Celia Roose.

Võtmesõnad: õpikogemus, pärimusmuusika, pärimuslaul, rahvapärane esitusstiil, TÜ VKA

Abstract

The written part of the creative-practical thesis contains the concept of Anne-Mai Valk's diploma concert "Golden", preparation of the concert, sheet music of her selected repertoire, photos, reflection and description of the learning experience. Kerli Kislõi and the traditional singing students from the University of Tartu Viljandi Culture Academy will perform at the diploma concert. The first chapter gives an overview of the author's musical journey and her musical studies at the University of Tartu Viljandi Culture Academy and the University of Limerick, The Irish World Academy of Music & Dance. The second chapter describes the concept and repertoire of the concert programme. The third chapter reflects on the composition, rehearsals and organization of the concert. The creative-practical thesis is supervised by Celia Roose.

Keywords: learning experience, traditional music, traditional singing, traditional performance style, UT VCA

SISSEJUHATUS

Käesoleva loov-praktilise lõputöö “Kullane” teoreetilises osas tutvustan oma muusikalist teekonda ja selgitan diplomikontserdi “Kullane” kava kontseptsiooni.

Minu loov-praktilise lõputöö kirjalik osa on jaotatud kolmeks osaks: esimeses osas annan lühiülevaate oma senisest kulgenud teekonnast muusikaõpingutel, teises osas selgitan diplomikontserdi kava kontseptsiooni ning esitlen väljavalitud repertuaari, kolmandas osas annan ülevaate diplomikontserdi ettevalmistuse protsessist. Loov-praktilise lõputöö “Kullane” teoreetilise osa lõppu on lisatud laulude noodistused, fotod, plakat, kava ja ingliskeelne kokkuvõte. Diplomikontserdi “Kullane” kava põimib ühte Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia (edaspidi TÜ VKA) ja University of Limerick (edaspidi Limericki Ülikool) ülikooliaegsed kuldsed hetked muusikaõpingutest, kohtumistest ja läbielatud.

Täna kõiki TÜ VKA õppejõude, kellega on mul olnud kokkupuude ülikooliõpingute vältel. Täna oma erialaõpetajaid Irimaal: Róisín Ní Ghallóglaiigh ja Adrienne O'Shea. Suur tänu ka muusika õppekava programmijuhile Marko Mägi, õppekorralduse spetsialist Taivi Möldrile, täiendusõppe koordinaator Kristine Liivale, õppedirektor Kadri Steinbachile ja kontserdil üles astuvatele muusikutele ning tehnikutele. Erilised tänusõnad minu erialaõpetajale ja lõputöö juhendajale Celia Roosele. Täna kogu südamest oma perekonda, lähedasi ja kõiki, kes toetasid minu vahetusaastat Irimaal.

Minu diplomikontsert toimub 21. mail kell 17:00 Viljandi Pärimusmuusika Aida väikeses saalis.

Kontserdi otseülekannet saab vaadata veebilehel <https://live.kultuuriakadeemia.ee/>.

1. ÕPIKOGEMUSE KIRJELDUS

Esimeses peatükis kirjeldan oma muusikalise tee algust, õpikogemust TÜ VKAs ja vahetusaastat Limericki ülikoolis.

1.1 Muusikalise tee algus

Minu muusikaline teekond sai alguse tänu vanematele, meie igapäevane elu oli suuresti muusikaga seotud. Meenub 2010. aasta laste lauluvõistlus “Laulukarusell”, mis toimus Pärnu Kontserdimajas ning kus esindasin Hiiumaad.

Foto laste lauluvõistlusest “Laulukarusell” leiab Lisast 12.

Esimesed kokkupuuted pärimusmuusikaga algasid mul siis, kui hakkasin õppima viiulit, minu viiuliõpetajaks oli Koit Randus. Viiulitunnid toimusid Lauka Põhikooli pikapäevarühma õppeklassis. Viiuliõpingud jätsin kolm aastat pärast õpingute alustamist huvi puudumisel katki, kuid minu muusikaõpingud sellega siiski ei piirdunud. Samal aastal alustasin laulu õpingutega Kärkla Muusikakoolis, minu lauluõpetajaks oli Kristiina Harjak. Pere majanduslikel põhjustel õppisin Kärkla Muusikakoolis vähem kui kaks aastat. Palusin emal meenutada, milline olin lapsena, ta kirjeldas mind niiviisi: “Sa olid tõsine, hästi kohusetundlik väike laps. Varakult käisid puupulk peos ja laulsid omal viisil omaloomingut. Vahest ütlesid Pille-Riinule (minu kaksikõde): “Sa laulad valesti!”. Olid väiksena häbelik, kuid turvalises ja tuttavas keskkonnas läksid heas mõttes pööraseks. Kuigi sulle ei meeldinud viiulit õppida, tajusin, et oled musikaalne ja andekas. Väiksena oli teil kaksikõega erinev muusikamaitse. Sind panid aeglased laulud nutma, mõtlesin sulle ise laule välja, et magama jääksid.” (Ene Valk, 2024)

1.2 Õpingud TÜ VKAs

TÜ VKA muusikamajaga oli mul esmakordne kokkupuude 2019. aasta jaanuaris, mil osalesin Viljandi linnas toimuval Koolijazzil. “Koolijazz = Jazzikool” on Aivar Trallmanni poolt korraldatud noorte jazzifestival, mida ta kirjeldab sedasi: “Viimane on 2005. aastal alguse saanud ettevõtmine, mis viib kokku rütmimuusikahuvilised noored vanuses kolmteist kuni kakskümmend aastat. Toimuvad jutu- ja töötoad, moodustatakse ansambleid, mis esinevad koos juhendajatega.” (Sang, 2017)

Minu koolitee TÜ VKAs algas 2019. aasta sügisel, mil alustasin õpinguid pärimusmuusika lauluerialal õpetaja Celia Roose juures. Seda aega meenutab minu päevikus kirjutatu (09.09.19): “Täna oli mul esimene laulutund Celia Roosega. Villem ja Ulla pidid ka tulema, kuid neil läks meelest. Mõistsin, et noodikiri on ununenud, kuid tuleb pingutada ja harjutada, usun endasse. Kodutööks jäi mulle laadide harjutused, noodid noodi vihikusse kirjutada, õppida laulud selgeks ja kuulata folkloore lehelt tavapäratuid laule, kõik valitud laulud analüüsida ning valida lemmikuim. Kehahoiakut on mul vaja ka jälgida, vajun küüru ning see takistab mul sügavalt hingamist. Igapäevaselt kõike harjutada, pidev harjutamine on kasulik, niimoodi tekivad seosed. Palju põnevat ja rasket tööd on ees, kuid saan hakkama!” (Anne-Mai Valk, 2019)

Esialgselt plaanisin TÜ VKAs alustada muusikaõpinguid rütmimuusika lauluerialal, kuid vastu võeti mind pärimusmuusika lauluerialale. Sisseelamine ning oma eriala nautimine kui ka mõistmine võttis mul palju aega. Selleks lugesin erialaga seotud kirjandust, käisin pärimusmuusika kontserditel ja analüüsisin nii arhiivisalvestisi kui ka tänapäeval väljastatud pärimusmuusikat, niimoodi viisin end üleüldse “pärimusmuusika maailmaga” kurssi.

Teisel õppeaastal olin enesekindlam, tundsin koolimaja, inimesi ja olin loonud endale eriala harjutamiseks süsteemi, püüdsin käia iga päev muusikamajas harjutamas. Teisel õppeaastal alustasime õpinguid kontaktõppes, kuid kevadel tuli koroonapandeemia. Esialgu oli üsna keeruline harjuda uue olukorra ja koduõppega, loengud toimusid meil internetis (*Zoomis* või *Teamsis*), raske oli kodus keskenduda loengus olevatele teemadele ning tuli ette ka situatioone, mil “loengus olles” kütsin ahju või koristasin korterit, kaamera kui ka mikrofoni sai rahun kinni panna, ilma et see oleks mõjutanud veebiplatvormil olevat kohalolu aktiivsuse näitu. Tagasivaadates oli distantsõpe mulle raskem võrreldes kontaktõppega, hommikused äratused venisid aina hilisemaks, puudus motivatsioon, lisaks kõigele vaevas mind pandeemiast ilmnenu segadus tuleviku osas. Raske oli kodus keskenduda, arvutis õppimist oli nii palju, et kadus igasugune huvi loengute ja kodutööde vastu. Olen sotsiaalne

inimene, kuid kõik see koroonaaeg tekitas vahel olukorra, kus kippusin end ärevusest koju “lukustama”, seega väga keeruline oli koolikaaslaste mitte nägemine. Nimetatud raskustest sõltumata oli distantsõppel ka omad plussid, nimelt jäid tegemata kõik ebavajalikud sõidud ning kohtumised, leiti nutikad lahendused erinevate ülesannete lahendamiseks, hakkasin veelgi rohkem hindama aega ja kontakti lähedastega ning tekkis iseseisva töö harjumus. Süsteem, mille olin loonud eriala harjutamiseks, kandis vilja, igapäevaselt laulsin erialast repertuaari ning harjutasin eriala tehnilist poolt (laadid, noodistamine, rütmistiilid ja palju muud). Erialast repertuaari ja tehnilist osa omandasime läbi Herbert Tampere rahvalaulu köidete, neid köiteid kasutades harjutasime noodist laulmist. Raamatu “Lauluväelised” koostaja Mall Hiimäe on Herbert Tampere kohta kirjutanud sel viisil: “Folkloristina on Herbert Tampere (1909-1975) Eesti Rahvaluule Arhiiviga seotud olnud selle loomisest peale 1927. aastal. Osalejana vastloodud asutise kujunemises Jakob Hurda rahvaluulekogu varaaidast maailmamaine uurimisinstituudiks jäi ta ERA vaimuse hoidjaks ka nõukogude aja surutise tingimustes. Tampere enamviidatud uurimustele on omane kallak etnoloogiasse ka siis, kui käsitletav aines, rahvalaul, eeldaks pigem filoloogilist vaatenurka. Tänapäevane folkloristide põlvkond tunnebki Tamperet kui alusepanijat etnomusikoloogilise uurimissuunale, on ju tema see, kes on välja selgitanud meie põlise laulutraditsiooni muusikaliste stiilide kujunemisjooned läbi aastasadade.” (Tampere, 2009: 428)

Enne kolmandat õppeaastat lahkus minu isa. Sügisel jätkasin kooliteed suures leinas. Leinaga toimetulek ja uue olukorraga harjumine oli mulle tõeline katsumus, kuid tänu õppejõudude, kaasüliõpilaste ning lähedaste toele ja mõistmisele suutsin jätkata õpinguid. Kolmanda õppeaasta kevadsemestril oli tunniplaan hõredam, see andis võimaluse keskenduda rohkem erialale ja omaloomingu loomisele. Sügissemestril avaldasin kevadsemestril loodud debüütsingli “Isale”, mille pühendasin enda armsale isale ning mis aitas mul leevendada leinavalu. Laulu salvestas ja miksis Erki Paju, salvestamisel abistas teda kaasüliõpilane Laura Sinimäe ja masteri tegi Sten-Olle Moldau. Debüütsingli “Isale” pilt on leitav Lisast 14.

Neljandal aastal keskendusin seminari- ja lõputöö kirjutamisele. Seminaritöös uurisin legendaarse Hiiumaa rahvalauliku ja rahvaluulekogu Elli Küttimi laulurepertuaari, elulugu ning temale omaseid esitusstiili tunnuseid, lisaks andsin töös ülevaate uuemast rahvalaulust, rahvaluule kogumisest ja pärimusmuusikast Hiiumaal. Seminaritöö oli mulle erialaselt väga vajalik ja kasulik, tänu sellele sain enda laulurepertuaari mitu uut pärimuslaulu ning erialased teadmised kodusaare kohta. Minu seminaritööd juhendas Kadri Steinbach.

Seoses lõputöö juhendamisega toimusid mul kohtumised Celia Roosega, tema juhendamisel koondasin kokku oma õpingud TÜ VKA-s ja Limericki Ülikoolis, alustasin lõputöö kirjutamise ning lõpukontserdi kava ettevalmistustega. Neljandal õppeaastal osalesin mitmes meeldejäavas projektis. Näiteks tänu Margus Põldsepale sain esmakordse kogemuse laulda filmis. Filmiks on 2024. aastal ilmunud “Vigased pruudid”, mille režissööriks Ergo Kuld. Filmis kuuleb minu häält kolmes laulus, nendeks lauludeks on “Metsas vaikeses”, “Üks peigmees nõuab pruuti” ja “Rändaja unistus”.

Neli õppeaastat TÜ VKA-s on võimaldanud mulle palju. Alustastades sellest, et olen kasvanud muusikuna ja õppinud tundma pärimusmuusika maailma. Lisaks olen tänu õpingutele tutvunud ja teinud koostööd erinevate muusikutega ning end proovile pannud nii uutes kui ka väljakutset pakkuvates situatsioonides. Need kõik on olnud väga õpetlikud.

1.3 Vahetusaasta Limericki ülikooli pärimusmuusika osakonnas

Ülikooliõpingute ajal on võimalus käia õppimas välismaal. Tundsin, et see oleks minu jaoks oluline samm, et areneda ja õppida midagi uut. Veetsin oma vahetusaasta Iirimaal, kus mind võeti vastu Limericki ülikooli. Õppisin traditsioonilist iiri pärimusmuusikat ja tantsu, pärimusmuusika osakonnajuhiks oli Niall Keegan. Iirimaal õppisin rahvalaulu kahe erineva õpetaja juhendamisel, Róisín Ní Ghallóglai ja Adrienne O'Shea. Esimesel semestril keskendusime Róisíniga vokaaltehniliste oskuste arendamisele ehk kuidas luua laulus kaunistusi, kuidas häält hoida, mismoodi tuleks hingata, seista ja kuidas enesekindlalt esitada võõrkeelset laulu. Meie erialatundidest sündis koosseis Iiri-Eesti Lauluvägi. Lisaks meile on Iiri-Eesti Lauluvägi koosseisus Hanna-Reet Ruul. Meie fookuses on ennekõike naiste laulud, vaated ja väljendused. Meil oli suur au anda mitu kontserti Viljandi Folgi 30 juubelfestivalil (2023). Iiri-Eesti Lauluvägi foto leiab Lisast 13.

Teisel semestril oli minu erialaõpetajaks Adrienne O'Shea. Minu jaoks oli ebatavaline, et erialaõpetaja on minust noorem. Olin varasemalt harjunud vanemate ja erialaselt küpsemate õppejõududega, nende käest saadud õpetussõnad ja informatsioon tundus tõetruum. Adriennega toimunud erialatunnid olid mulle palju kasuks, õppisin lahti laskma oma eelarvamustest ja lavahirmust, tegime temaga tunnis erinevaid hingamisharjutusi, mis aitasid maandada ärevust ja keskenduda. Ühes hingamisharjutuses tuli hingata nina kaudu sisse, hoida sisse hingatud õhku lugedes mõttes kaheksani ning seejärel hingata suu kaudu

välja, lugedes taaskord kaheksani, seda tuli korrata paar korda. Nimetatud hingamisharjutus aitab mul tänaseni keskenduda erialatunnis kui ka väljaspool kooli ning maandada ärevust, mis mul võib tekkida liigselt rahvastatud kohtades, laval või proovides.

Nii Róisín kui ka Adrienne õpetasid mulle laulmist matkimise teel, igas erialatunnis õppisin uue rahvalaulu, mida esmalt laulis ette erialaõpetaja, seejärel salvestasin.

Lisaks erialatunnile läbisin mitmeid õpetlikke ja kasulikke õppeained. Nendeks õppeaineteks olid: Iiri traditsiooniline muusika 1 & 2, Professionaalsed oskused esinemisel, Kriitilised kohtumised iiri muusika ja tantsuga, Etenduskunstid, Vokaalpedagoogika, Esitus 4A (pärimuslaul, -tants ja -klaver) ning Sissejuhatus laulude kirjutamisse. Mind õpetasid Niall Keegan, Kathleen Turner, Pamela Cotter, Conor Broderick, Claire Watts, Hannah Fahey, Róisín Ní Ghallóglaiigh ja Adrienne O'Shea.

Vahetusaasta suur väljakutse oli minu jaoks lisaks õpingutele, materiaalselt hakkama saamine. Eestis olles olen alati pidanud käima kooli kõrvalt tööle ning pole saanud täielikult keskenduda õpingutele. Tänu erinevatele inimestele ja toetustele sain Iirimaal olles majanduslikud probleemid lahendatud ja see andis võimaluse keskenduda täielikult erialapillile ehk laulmisele. Õpingute ajal Iirimaal ületasin mitu hirmu: hakkasin julgelt inglise keelt rääkima, avastasin enda jaoks pärimustantsu, mille tantsimist olin eelnevalt kartustundest vältinud ning tekkis julgus esitada küsimusi ja oskus leida lahendusi.

1.4 Rahvapärase esitusstiili õppimise analüüs

Minu jaoks pärimuslaulu eriala kõige olulisem eesmärk oli omandada rahvapärane esitusstiil rahvalaulude laulmisel. Selleks pidin palju kuulama, analüüsima ning õppimine toimus matkimise teel.

Celia Roose on õppejõud, kes mind enim koolitas, tema antud õppeained olid Rahvalaul, Pärimusmuusika õpetamise meetoodika, Eesti pärimusmuusika 2, Põhipill ja Rahvalaulu praktika. Erialas õppisin igal semestril kümme rahvalaulu, mul tuli matkida kindlaid rahvapäraseid esitusstiili tunnuseid: rütmistiilid (svingiv, laulev ning retsitatiivne ehk kõnelähedane), rõhutamine, varieerimine ja erinevad hingamise võtted: vahelthingamine, leegajuse tegemine ja värsirea lõpus hingamine. Eredalt on meeles Kihnust pärit eepiline laul Tähemõrsja, mida õppisin teise õppeaasta kevadsemestri eksamikontserdiks, nimetatud eepika nõudis tõsist süvenemist. Tõlkisime koos Celiaga lauluteksti, õppisin selgeks kihnu keele (kihnu kiel) häälduse, omandasin murtud värsside laulmise ning viisi varieerimise.

Põnev oli õppida viisi varieerimist, mida õppisin Madli Vesiku, Liis Alase, Anna Kösteri, Anna Loobi, Anna Sutti, Elisabet Türki ja Melanie Mätase järgi.

Enne õpingute alustamist olin korduvalt esinenud ja laulnud, kuid pärimuslaul oli mulle täiesti võõras. Pärimuslaul tundus mulle esmalt lihtne, reaalsuses nõudis see palju tööd ja häid tehnilisi oskusi. Suureks väljakutseks oli kaotada “popilik” laulumaneer ja leida üles loomulik, isegi veidi “toorem” laulumaneer. Pärimuslaulu teeb eriliseks loomuliku hääle kasutamine, alati võib laulu ja lauluesitust rikastada oma karakteriga, kuid lauldes pole vaja liialt rõhutada laulusõnu või kasutada pärimusmuusikale võõraid laulumaneere. Lisaks, õppisime erinevates laadides improviseerimist ning silpidega pärimustantsu stiilide jälgendamist. Celia oli esimene lauluõpetaja, kes ütles mulle, et laulmise ajal hoiaksin kergelt naeratust, see teeb minu laulutooni säravamaks ja koondatumaks, kannab paremini laulus olevat energiat, näen rõõmsam välja ja diktsioon on selgem. Lisaks erialale oli meil kohustuslik repertuaar, mis oli oluline osa eriala arvestusest, kohustusliku repertuaari alla kuulus igasugune pärimusega seotud repertuaar. Seal olid laulud ja pillilood, iga laul või lugu tuli pähe õppida ning õppejõu palvel koheselt esitada. Kohustuslik repertuaar oli mul suureks toeks esimesel õppeaastal, läbi selle õppisin teadma ja nautima pärimusmuusikat, mis oli mulle esialgselt võõras.

Rahvalaulu õppejõud olid Celia Roose ja Janika Oras, Celia andis rahvalaulus sissejuhatavat osa, uuemat rahvalaulu ja rahvakoraali, tänu Celiale hakkasin teadlikult koraale õppima, varasem kokkupuude koraalidega oli puudulik. Üks minu lemmikumaid rahvakoraale, mis olen Celia käest saanud, kannab nime “Ma südamest ja meelest”, mind võlub mainitud koraali ulatuslik viis ja sõnad. Janika Oras õpetas regilaulu viiside varieerimist, keele ning poeetika kohta.

Pärimusmuusika õpetamise metoodika õppeaines jagas Celia meile teadmisi muusikalise folkloori, rahvalaulu, pärimustantsu kui ka laulumängude kohta, see loeng meeldis mulle väga, saime mänguliselt õppida ja õpetada. Üks praktilistest ülesannetest oli õpetada kaasüliõpilastele pärimusmäng. Meenub, kuidas Celia õpetas Sangaste kihelkonnast pärit “Hobusemängu”, mäng ajas kogu kursuse nii elevile, et koolivennal lendasid prillid peast ja mina sain rusikaga obaduse kaelale.

Rahvalaulu praktikas tegelesime põhjalikult rahvalaulude esitusega, seda toetas teoreetiliselt Leedu etnomusikoloog Rytis Ambrazevičius artikkel “Leedu rahvalaul sekundaarses traditsioonis: kultuurilise vastasmõju kognitiivsed aspektid”, mis käsitleb tänapäevaseid rahvalaulu esitusi ning analüüsib neid kindlate tunnuste läbi, tuues välja 16 vaatekohta. Leedu etnomusikoloog põhifookuses on Leedu rahvalaulud, kuid artiklis on ta

välja toonud ka olulised rahvalaulu esitusstiili tunnused, mida samuti rakendatakse Eesti rahvalauludes. (Ambrazevičius, 2005) Rahvalaulu praktika õppeaine raames tegime palju praktilisi ülesandeid, üks nendest oli laulusündmuse korraldamine, mida kutsusime “Laulujämmiks”, leppisime kokku, et sellel koosviibimisel helisevad ainult hääled. Viimasel kursusel oli ülesandeks lavastada etteaste tuginedes Jakob Hurda algatatud teaduslikul väljaandele “Vana kannel”, minu valikuks osutus “Vana Kannel VII:2. Kihnu regilaulud”. See väljaanne oli mul eelnevalt olemas ning soovisin jätkata Kihnu kihelkonna laulude õppimisega. Kihnu keel oli tuttav ja lauluvara, mida polnud varem laulnud või õppinud oli omajagu. Minu kavas tegid kaasa Hanna-Reet Ruul, Emma Lotta Kiviberg ja Eliise Selisaar. Kavast “taaselustasin” Kihnu neidude *üläljõstmise* (ülalistmise) kombe, mis kirjeldas minevikus olnud kooskäimistraditsiooni, mainitud sai alguse Jakobipäeval (25. juulil), kõik neid kogunesid ühe neiu lauta ja algas usin käsitöö tegemine. Igas külas oli tavaliselt üks *üläljõstmise* paik, näputööd tehti igal neljapäeval ja pühapäeval, õhtuhämarikus kuni keskööni, käsitööd ei tehtud ainult laupäeviti ning igal koosviibimisel kandsid neid uusi riideid. (Kõiva & Rützel, 2003)

Eesti pärimusmuusika 2. osas praktiseeriti laulmist ning õpiti regi- ja uuemat rahvalaulu, selles loengus viibis kogu meie õppeaasta muusikaosakond, loengus oli rõõm näha neid, kellega igapäevaselt loengutes kokku ei puutunud.

Iga läbitud õppeaine oli mulle oluline ning hariv rahvapärase esitusstiili omandamisel. Tänu nimetatud õppeainetele on mul selgem arusaam ja loogilisem seos rahvapäraste esitusstiilide suhtes. Antud teemaga saab ja tulekski end alati kursis hoida, kas lugedes, lauldes, kuulates, kirjutades, luues, uurides, analüüsides ning matkides. Erle Veberi ja Erik Norkroosi poolt 2020. aastal tehtud dokumentaalis “Päränd” ütles Anu Raud mainitud teema kohta tabavalt, mida püüan rakendada igapäevaselt: “Natukene peaks muidugi kogu aeg tegema, kui sa hoiad käe sooja ja mõtte sooja, kogu aeg proovid mõelda, vot see kavandi tegemine on ju värviga, pintsliga mõtlemine ega see pole niisama. See on omamoodi nauding, see on üldse tore asi kui töö saab nauding olla.” (Veber *et al.*, 2020, 19:50 - 20:11) Õppida mõistma, püüdes luua loogilisi arusaamu, seoses õppimisega ja erialaga, see on tõeline nauding ja peen kunst. Minu jaoks on oluline leida sild argipäeva ning erialaga seotud teadmiste ja toimingute vahel.

2. DIPLOMIKONTSERT

Selles peatükis avan loovpraktilise lõputöö kontserdikava “KULLANE” kontseptsiooni ja annan ülevaate diplomikontserdil ettekandele tulevadest lauludest.

Minu muusikaõpingud on olnud värvikad ja õpetlikud, mida võrdlen võimalusi täis *kuldse niidikeraga*. Sellesse niidikerra on koondunud nii erinevad kogemused, õppetunnid, inimesed, väljakutsed, võimalused kui ka üllatused. Meil kõigil on oma kullane rada ja kui üksi võib jõuda kiiremini, siis üheskoos ja üksteist toetades jõuame alati kaugemale. Minu kontserdikavas saab kuulda mulle meeldejäävaid ja kullaseid rahvalaule. Kontsert on kullane kulg läbi minu ülikooliõpingute, kandes endas kõike mida olen oma teekonnal kogunud ja õppinud.

Diplomikontserdi eesmärgiks on luua elamus, millest igal kuulajal on vabadus oma kujutlusvõimele ja elutarkustele toetudes omamoodi aru saada. Diplomikontserdi kavaga näitan oma asjatundlikkust pärimusmuusika interpreteerimisel, vokaali kasutamise tehnilist taset, endale omaseid esitusstiili tunnuseid ja muusikalist maitset.

2.2 Diplomikontserdi repertuaar

Kontserdi kava koostamisel pidasin oluliseks valida laulud, mis on mulle ülesehituselt põnevad, nautimaks oma etteastet ning esitlemaks, milline muusika mind vaimustab.

Allolevas tabelis nr 1 on välja toodud kava järjekord, pealkirjad, allikad ja esitajad.

Tabel 1. *Kontserdi kava.*

Pealkiri	Allikas	Esitajad
“Õhtu ilu”	EKM ERA, E 11626/7 < Haljala khk. < Peeter Penna ja Karl Luud < J. M. Riste (1894) ja EKM ERA, EÜS II 537/8 (40) < Kuusalu khk. < Peeter Penna ja Karl Luud < Anna-Leena Mikiver (1905).	Anne-Mai Valk (eeslaulja)
“Pääsuke”	RKM, Mgn. II 3133 (5) < Reigi khk, Kõpu k. < Erna Tampere ja Mart Jallai < Elli Küttim, snd. 1909 (1979).	Anne-Mai Valk (vokaal)
“Üks peigmees nõuab pruuti”	RKM, Mgn. II M2 - 0132 a < Kingissepa raj., Mustjala kn., Ninase k. (Mustjala khk.) < Herbert Tampere ja Erna Tampere < Maria Koert, snd. 1880 (1961).	Anne-Mai Valk (eeslaulja), järellauljad: Hanna Miina Kivisäk & Hanna-Reet Ruul

“Ei kullad kulu kiigel”	EKM ERA, H II 11, 268 (28) < Väike-Maarja khk. (1889) ja EKM ERA, EÜS VII 2152 (3) ja 2150 (1) (345) < J. Elken ja V. Rosenstrauch < Väike-Maarja khk., Vao v., Põdrangu k. < Leena Maalberg (1910).	Anne-Mai Valk (eeslaulja), järellauljad: Hanna Miina Kivisäk, Hanna-Reet Ruul, Greta Liisa Grünberg, Katriina Loisa ja Emma Lotta Kiviberg
“Molly na gCuach Ní Chuilleanáin”	https://songoftheisles.com/2012/09/17/molly-na-gcuach-ni-chuilleanain/	Anne-Mai Valk (vokaal) ja Kerli Kislõi (bodhrán)
“Kukulinnu sulane”	RKM, Mgn. II 3133 (5) < Reigi khk, Kõpu k. < Erna Tampere ja Mart Jallai < Elli Küttim, snd. 1909 (1979).	Anne-Mai Valk (vokaal)
“Kuldmees”	ERA < Ambla khk < Leenu Tiik (1896).	Anne-Mai Valk (eeslaulja)
“Kuldnokk” ja “Lind teadmata”	RKM, Mgn. II 3133 (5) < Reigi khk, Kõpu k. < Erna Tampere ja Mart Jallai < Elli Küttim, snd. 1909 (1979).	Anne-Mai Valk (vokaal)
“Lepalind”	Vanaema lauluraamatust.	Anne-Mai Valk (vokaal)

Laulude noodistused on leitavad Lisadest 1-9.

2.2.1 “Õhtu ilu”

Regilaulu “Õhtu ilu” (vt lisa 1) kuulsin esmakordselt TÜ VKA III. kursusel, mil Celia Roose palus meil Regilaulu *podcasti* salvestatud osad läbi kuulata ning valida endale *podcastist* üks regilaul, mis kõnetas ja see tuli selgeks õppida. “Õhtu ilu” värsid pärinevad Haljala kihelkonnast, mis on kirja pannud J. M. Riste 1894. aastal. Regilaulu viis on pärit Kuusalu kihelkonnast, mille laulis sisse Anna Mikiver 1905. aastal, rahvaluulekogujateks olid Peeter Penna ja Karl Luud. (Regilaulu *podcast*: II Hooaeg, 2021) Eesti Pärimusmuusika Keskuse kodulehel on kirjutatud “Õhtu ilu” kohta niiviisi: “Laul neidude laulmisest, mis on nii võimas, et kostab koguni mõisameeste kõrvu. Mõelda vaid, keegi laulab nende metsas! Mõisamehed plaanivad ilutegijaid tüdrukuid minna vägisi endale tooma, kasvõi võrkudega kinni püüdma. Aga ega neidu vägisi koju tuua ei saa, teda tuleb meelitada teisiti.” (Regilaulu *podcast*: II HOOAEG, 2021)

Laulu “Õhtu ilu” laulan traditsioonilisel viisil, kus mina olen eeslaulja ja publik on koor.

2.2.2 “Pääsuke”, “Kukulinnu sulane”, “Kuldnokk” ja “Lind teadmata”

Kava teiseks, kuuendaks, kaheksandaks ja üheksandaks etteasteks on linnulauluimitatsioonid, avastasin vahvad imiteeringud seminaritööd tehes (vt lisa 2, 6 ja 8).

Linnulauluimitatsioonid: “Pääsuke”, “Kukulinnu sulane”, “Kuldnokk” ja “Lind teadmata” on pärit Hiiumaalt, Reigi kihelkonnast ning neid esitas Elli Küttim. Isikupärased ja humoorikad helisalvestised on talletatud 1979. aastal, Erna Tampere ja Mart Jallai poolt.

Elli Küttim oli legendaarne Hiiumaa rahvalaulik ja rahvaluulekoguja.

Eesti Kirjandusmuuseumi Rahvaluule arhiivi teadur Helen Kõmmus on öelnud Elli Küttimi kohta veel nõnda: “Rehepeksulaulu esitaja, 1909. aastal Kõpu külas sündinud Elli Küttim oli üks eriline inimene. Ta teadis, kuidas sõnade peale lugemisega valu ära võtta, millised suguvõsad olid Hiiumaal viimased krati pidajad, kus kulgevad Kõpu mägede sisse rajatud salakäigud ja kuhu on maetud Rootsi kuningas Ingmari varandus. Eriliselt oli tal aga hinges legend, kunagi Hiiumaal peetud suurest sõjast ja saare taasasutamisest kahe viimase ellujäänu poolt. Noorpõlves vanadelt hiidlastelt kuulnud armastusloo mõjul, saigi Elli terveks eluks rahvaluulest võlutud. Elli oli üks meie Eesti Rahvaluule Arhiivi aktiivsemaid ja armastatuid kaastöölisi. Hea jutusoonega kõplane oli kõrge vanuseni, aastani 1993 folkloristide poolt hinnatud ja sageli külastatud pärimusetundja, imetleti tema suurepäras

mälu ja üksikasjalikku kodukoha tundmist. Korduvalt kiideti tema head lauluhäält ja suurepärast viisipidamist.” (Taim, K, 2018: 2:47 - 3:50).

“Pääsuke”, “Kukulinnu sulane”, “Kuldnokk” ja “Lind teadmata” on minu jaoks põnev proovikivi, esmakordselt imiteerin avalikult linnulaulu laval, linnulauluimitatsioonid esitan üksinda, kasutades retsitatiivset ning svingivat rütmistiili.

2.2.3 “Üks peigmees nõuab pruuti”

Kava kolmas laul on Saaremaalt Mustjala kihelkonnast pärit “Üks peigmees nõuab pruuti”, mida õppisin arhiivisalvestise järgi Maria Koertilt. Uuem rahvalaul räägib peigmehest, kes otsib endale pruuti. Talle jääb silma üks neiu, kuid mees on laulu alguses väga kahtlev neiu truuduses, mõne aja pärast mees mõistab, et neiu siiski armastab teda. Üheskoos naudivad nad mõisaelu ja seal olevaid lopsakaid roosipeenraid ning kohtumist tulevase teenriga. Nimetatud uuema rahvalauluga puutusin kokku Janika Orase tunnis, mil ta õpetas meile rahvalaulu. Laulu viis ja sõnad meeldisid mulle niivõrd, et otsisin internetist “Üks peigmees nõuab pruuti” arhiivisalvestise üles ning õppisin selle selgeks (vt lisa 3).

Seda toredat laulu sain esitada koos teiste TÜ VKA pärimusmuusika eriala üliõpilastega 2024, 14. märtsil OPis, mis on ETVs olev saade ning selle saate produtsent on Laura-Liisa Veiler ja saatejuht Owe Petersell. Laulu “Üks peigmees nõuab pruuti” ajal olen eeslaulja rollis ning Hanna-Reet Ruul ja Hanna Miina Kivisäk koori rollis.

2.2.4 “Ei kullad kulu kiigel”

Kiigelaulu “Ei kullad kulu kiigel” tutvusin taaskord tänu erialaõpetaja Celia Roosele, selle laulu valisime teadlikult minu diplomikontserdi repertuaari, et kava oleks mitmekülgsem ning saaksin esitleda erinevaid hääletämbreid. Kiigelaul on tüdrukutest, kes tahavad kiikuda, olenemata ilmast, riiete kulumisest või juuste sassi minemisest. (vt lisa 4).

Kiigelaulu sõnad ja viis on pärit Väike-Maarja kihelkonnast, sõnad on üles kirjutatud 1889. aastal J. Elken ja V. Rosenstrauchi poolt, kiigelaulu on laulnud Leena Maalberg. Laulan kiigelaulu traditsioonilisel viisil, kus ise olen eeslaulja rollis ning TÜ VKA pärimuslaulu üliõpilased on koor, laul kõlab kavas neljandana.

2.2.5 “Molly na gCuach Ní Chuilleanáin”

Iiri rahvalaulu “Molly na gCuach Ní Chuilleanáin” jõudis minuni Iirimaal, tänu sealsele erialaõpetajale Róisín Ní Ghallóglaiigh (vt lisa 5).

Tegemist on vana iiri rahvalauluga, mis räägib armuvalust ja igatsusest. Laulus olev meesterahvas taipab peale suhte purunemist, et on ilma jäänud ainulaadsest naisest nimega Molly. Neiu oli mehele alati olemas, võimaldades talle majanduslikult kindlustatud elu, mees ei pidanud ise vaeva nägema. Ühel päeval otsustas Molly suhte lõpetada ning laul räägibki mehe vaatenurgast, kuidas ta igatseb taga oma kallimat ja alkoholi. Laulu õppisin Róisín Ní Ghallóglaiigh ja Muireann Nic Amhlaoibh järgi, laulu ajal liitub minuga Kerli Kislõi, kes saadab mind bodhránil, laulan laulu iiri keeles.

2.2.6 “Kuldmees”

Eepiline regilaul “Kuldmees” on pärit Ambla kihelkonnast, seda on laulnud Leenu Tiik, õppisin selle matkides Celia Rooselt. Laul jutustab neiu teekonnast mehe leidmisel, teda abistavad valla memmekesed ning loo lõpus leiab ta endale selle “õige”.

“Kuldmeest” hakkasin õppima TÜ VKA teisel õppeaastal, kuid tookord õppisin lühendatud varianti, diplomikontserdil tuleb esitusele täispikk versioon (vt lisa 7).

“Kuldmees” tuleb kavas esitlusele seitsmendana, laulu esitan swingivas rütmistiilis ning traditsiooniliselt, olles ise eeslaulja ning publik koor.

2.2.7 “Lepalind”

Kava lõpulauluks on rahvalik laul “Lepalind”, mille õppisin osaliselt oma kalli vanaema Linda Kuke järgi, kuid lisasin laulu viisile mõned kaunistused. Vanaema Linda lauluraamatust saadud sõnad on erinevad võrreldes olemasolevate laulu variantidega. Vanaema küüditati, seesama mulle pärandatud 80. aastat vana lauluraamat oli koos vanaemaga Siberis (vt lisa 9).

Kava lõpulaul on pühendatud vanaemale, kes lahkus meie hulgast jaanuaris. Olin vanaemaga väga lähedane, temaga oli alati tore jutustada ning kuulata tema elupärimuse kohta. Laulu “Lepalind” esitan laulvas rütmistiilis, ilma saateta ja soolona.

3. ETTEVALMISTUSPROTSESS

Selles peatükis annan ülevaate diplomikontserdi koosseisust, proovidest ja kontserdi korraldusest.

3.1 Koosseis ja proovid

Diplomikontserti kavandades oli mul koheselt plaan kutsuda endaga lavale Kerli Kislõi ja TÜ VKA pärimuslaulu üliõpilased: Hanna-Reet Ruul, Hanna Miina Kivisäk, Greta Liisa Grünberg, Emma Lotta Kiviberg ja Laura Katriina Loisa. Teadsin, et Kerli Kislõi on ainuke naisterahvas TÜ VKA Muusikamajas, kes mängib bodhráni ning saaks saata iiri rahvalaulu “Molly na gCuach Ní Chuilleanáin”, lisaks on meil tore läbisaamine ning oleme ennegi koos laval musitseerinud. Tänu Celia Roose rahvalaulu ansamblile oleme saanud TÜ VKA pärimuslaulu üliõpilastega üheskoos palju laulda ja harjutada nii eeslaulja kui koori rollis olemist. Kava neljandaks looks on kiigelaul “Ei kullad kulu kiigel”, kus TÜ VKA pärimuslaulu õpilastega loome võimsa ja traditsioonilise “kiigelaulu elamuse”.

Kavast lähtuvalt möödus suur osa proovidest üksinda, püüdes leida sobivaid hääleregistreid, efektiivset süsteemi hingamisel, kuulates arhiivisalvestisi, katsetades erinevaid temposid ja rütmistiile (laulev, svingiv, retsitatiivne ehk kõnelähedane). Mida rohkem ma süvenesin ja laule harjutasin, seda suuremaks kasvas diplomikontserdiga seotud elevus ning vaibus ärevus. Celia soovitas mul iga päev laulda või lugeda läbi kavaga seotud laulusõnad, sedamoodi on lavale minnes kehas rohkem kindlust, kui ärevust. Väga oluline oli proovide vaheline puhkus, head ideed tulid pähe just jalutamise ajal, tuli teha ka muid olulisi igapäevaseid toimetusi, et ei upuks liialt diplomitööga seotud tegevuste alla. Lõplik diplomikontserdi kava valmis veidi rohkem kui kuu aega enne loovpraktilise lõputöö kontserdi osa toimumist. Kava harjutamisel tuli ette kordi, kus stressist väsis hääli ning pidin tõsiselt jälgima enda kehahoiakut ja häälekasutust, kippusin lauldes lükkama oma pead ettepoole, mis tekitas laulmise ajal ebavajaliku pinget ning selga tekkis pidev nõgusus. Mind aitas mikrofoni ja peegli kava harjutamine, peeglist sain jälgida enda rühti ning vajadusel end kohendada. Mikrofoniga lauldes tajusin hääle dünaamilist tugevust täpsemalt ega “surunud” liialt lauluhäält.

3.2 Kontserdi korraldus

Minu loovpraktiline lõputöö kontsert “Kullane” toimub Eesti Pärimusmuusika Aida väikeses saalis 21. mail kell 17:00.

Diplomikontsert on avalik sündmus, kus saab osaleda viibides kohapeal või interneti vahendusel jälgides otseülekannet, veebileheküljel <https://live.kultuuriakadeemia.ee/>.

Helitehnilise lahenduse eest kannavad hoolt Sigrid Koor ja Mattias Pärt, valgustehnikuks on Mati Ploompuu. Taustavisuaalide autor Piret Parrest on minu ideede põhjal kokku monteerinud erinevad looduskaadrid. Minu jaoks on ikka tähtis olnud visuaalsus, seega pidasin oluliseks tuua see esile ka minu lõpukontserdil, mis aitab väljendada kontserdikava sisu. Kava ja *Facebooki* sündmuse visuaali autoriks Pille-Riin Valk. Kontserdikava ja *Facebooki* sündmuse visuaali leiab Lisadest 10-11.

KOKKUVÕTE

Loov-praktilise lõputöö kirjaliku osa eesmärgiks oli tutvustada töö autori muusikalise tee algust, muusikaõpinguid TÜ VKAs kui ka Limericki Ülikoolis, kirjeldada kontserdi kontseptsiooni ning kajastada loov-praktilise lõputöö kontserdi osa “Kullane” koosseisu, proove ja kontserdi korraldust.

Antud töö koosneb kolmest peatükist, mis omakorda jagunevad väiksemateks alapeatükkideks. Esimene peatükk annab ülevaate õpikogemustest, teine peatükk avab kontserdi kontseptsiooni ja tutvustab repertuaarivalikut ning annab ülevaate diplomikontserdil esitusele tulevatest lauludest. Lõputöö kolmas osa kirjeldab kontserdi ettevalmistusprotsessi, kus tutvustatakse diplomikontserdi kava esitajate koosseisu, proove ja kontserdikorraldust.

Diplomikontserdil “Kullane” kõlavad Eesti pärimuslikud rahvalaulud, linnulauluimitatsioonid ja iiri rahvalaul. Kontserdil astuvad üles Kerli Kislõi ja TÜ VKA pärimuslaulu üliõpilased: Hanna-Reet Ruul, Hanna Miina Kivisäk, Greta Liisa Grünberg, Emma Lotta Kiviberg ja Laura Katriina Loisa.

Kontsert “Kullane” toimub Eesti Pärimusmuusika Aidas 21. mail kell 17:00.

KASUTATUD KIRJANDUS

Ambrazevičius, R. (2005). Leedu rahvalaul sekundaarses traditsioonis: kultuurilise vastasmõju kognitiivsed aspektid. T. Särg, K. Labi (toim), *Pärimusmuusikast popmuusikani. Töid etnomusikoloogia alalt 3* (lk 73-88). Eesti Kirjandusmuuseumi Etnomusikoloogia osakond.

Krulli, H. (Saatejuht). (2021, 9. veebruar). 16 Tuule Kann - Õhtu ilu. Hasso Krulli pajatused (No. 6) [Audio taskuhääling]. Regilaulu *podcast*: II HOOAEG.
<https://www.folk.ee/opi/regilaulu-podcast/regilaulu-podcast-ii-hooaeg>

Kõiva, O. & Rüütel, I. (2003). Vana Kannel VII:2. Kihnu regilaulud. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseumi Etnomusikoloogia osakond.

Sang, J. (2017). Viljandis on elu - jazzielu! *Muusika, 1*.
<https://www.ajakirimuusika.ee/single-post/2017/01/02/viljandis-on-elu-jazzielu> (26.04.2024).

SYS. 2024. Sünonüümisõnastik.
<https://portaal.eki.ee/dict/synonyymid> (6.05.2024)

Taim, K. (27.06.2018). PÄRITUD LAUL: Rehepeksulaul. [Raadiosaade]. ERR.
<https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/paritud-laul-paritud-laul-rehepeksulaul>

Tampere, H. (2009). Lauluväelised. Tartu: Ilmamaa.

Umberto (Tootja). Veber, E. (režissöör).(2020). Päränd. Anu Raud (dokumentaal).
Norkroos, E. (produtsent). Eesti Rahvusringhääling (ERR).
<https://jupiter.err.ee/1608098443/parand-anu-raud>

ALLIKAD

“Õhtu ilu” - EKM ERA, E 11626/7 < Haljala khk. < Peeter Penna ja Karl Luud < J. M. Riste (1894) ja EKM ERA, EÜS II 537/8 (40) < Kuusalu khk. < Peeter Penna ja Karl Luud < Anna-Leena Mikiver (1905)

“Pääsuke” - RKM, Mgn. II 3133 (5) < Reigi khk, Kõpu k. < Erna Tampere ja Mart Jallai < Elli Küttim, snd. 1909 (1979)

“Üks peigmees nõuab pruuti” - RKM, Mgn. II M2 - 0132 a < Kingissepa raj., Mustjala kn., Ninase k. (Mustjala khk) < Herbert Tampere ja Erna Tampere < Maria Koert, snd. 1880 (1961)

“Ei kullad kulu kiigel” - EKM ERA, H II 11, 268 (28) < Väike-Maarja khk. (1889) ja EKM ERA, EÜS VII 2152 (3) ja 2150 (1) (345) < J. Elken ja V. Rosenstrauch < Väike-Maarja khk., Vao v., Põdrangu k. < Leena Maalberg (1910)

“Molly na gCuach Ní Chuilleanáin”

<https://songoftheisles.com/2012/09/17/molly-na-gcuach-ni-chuilleanain/>

“Kukulinnu sulane” - RKM, Mgn. II 3133 (5) < Reigi khk, Kõpu k. < Erna Tampere ja Mart Jallai < Elli Küttim, snd. 1909 (1979)

“Kuldmees” - ERA < Ambla khk. < Leenu Tiik (1896).

“Kuldnokk” - RKM, Mgn. II 3133 (5) < Reigi khk, Kõpu k. < Erna Tampere ja Mart Jallai < Elli Küttim, snd. 1909 (1979)

“Lind teadmata” - RKM, Mgn. II 3133 (5) < Reigi khk, Kõpu k. < Erna Tampere ja Mart Jallai < Elli Küttim, snd. 1909 (1979)

“Lepalind” - Vanaema Linda lauluraamatust (Linda Kukk, 1933-2024)

LISAD

Lisa 1: "Õhtu ilu"

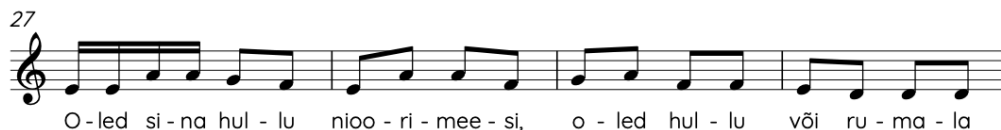
Õhtu ilu

Kuusalu

Põhimeloodia

5 Variatsioonid

ÕHTU ILU

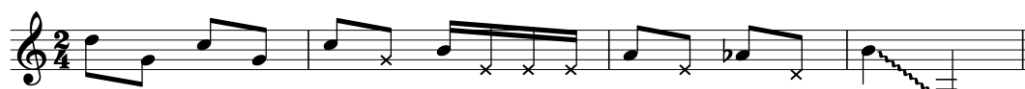
Kuusalu

Tieme õhtulla iluda,
päeva mennessa menuda,
päeva käiessa kärada!
Ilu kuulub Hiiumaale,
menu meie maarajale.
Hiiumaa kuused kumavad,
meie maa kased kajavad,
lajusi lepad lajavad,
Haljala haavad haljendavad,
meie neidista ilusta,
õe hella hõiskamisest.
Venna viisi vieremisest,
müra kostis meie maale,
kära kaikus kaugemale,
mõisa-mõisa mieste kätte,
tuppa tuapoiste kätte.
Mõisamehed mõttelesid,
tuapoisid tappelesid.
Kuule kullasta käguda,
kuhu tema tulnud kukkumaie?
Meie metsa helkimaie,
meie laande laulemaie,
kukub meie koppelissa,
laulab meie laaneessa.
Paugub pikassa pajussa,
sarapuussa sirgessa.
Oleks püssi püüaks lindu,
oleks võrku võtaks neidu!
Mina aga kuulsin, vasta kostsin!
Oled sina hullu nioorimeesi?
Oled hullu või rumala?
Ega neidu püssil püüta,
püssil püüta võrgul võeta!
Linnud püssil püietasse,
vähid võrgul võetasse,
kalad noodal nopitasse,
neidu püütas penningella,
ostetas hõbe rahalla,
tahetasse taalderilla,
vana vaske vieringella.

Lisa 2: "Pääsuke"

Pääsuke

Reigi

Mees läks met - sa, mees läks met-sa, a - jas ad - ra kat - ki, karr - kääks!

Lisa 3: "Üks peigmees nõuab pruuti"

Üks peigmees nõuab pruuti

Mustjala

Üks peig-meess nõu - ab pruu - ti kes te - da ar - mas - tab.

5
Üks peig - mees nõu - ab pruu - ti, üks

8
peig-meess nõu - ab pruu - ti kes te - da ar - mas - tab. 7 Tu - le

12
si - ia, sind mi - na vaa - tan, kas pas - sid pruu - diks mul?

16
Tu - le siia, sind mi - na vaa - tan, kas -

19
pas - sid pruu - diks mul, kas pas - sid pruu - diks mul.

RKM, Mgn. II M2 - 0132 a < Kingissepa raj., Mustjala kn., Ninase k. (Mustjala khk.) < Herbert Tampere ja Erna Tampere < Maria Koert, snd. 1880 (1961). Noodistanud Anne-Mai Valk (2024).

Üks peigmees nõuab pruuti
kes teda armastab.

Tule siia, sind mina vaatan
kas passid pruudiks mul?

Äi sugugi ei passi sa
pruudiks minule.

Su silmad vaatvad sinna,
sa mind ei armasta.

Tule siia, sind mina vaatan
kas passid pruudiks mul?

Ja vaat, mis kenast passid
sa pruudiks minule!

Su silmad vaatvad siia,
sa tõesti mind armastad.

Patseerime ja käime,
meil on üks mõisake.

Patseerime ja käime,
meil on üks roosiaed.

Me võtame endal teenri,
kes meie töö teeb.

Oh küla noormees kuule,
kas teenriks tuled meil?

Kui teenriks ma teil tulen,
mis palgaks lubate?

Kui paari aastat teenid,
saad mõisa omale.

Kõik mõisa, roosiaiad,
põllud, heinamaad.

Lisa 4: "Ei kullad kulu kiigel"

Ei kulu kullad kiigel

Väike-Maarja

Põhiviis

Küm - me tüd - ru - kud kü - las - sa

Variatsioonid

3
5
7
9
11

Kümme tüdrukud külassa,
üheksa üle tänava,
ei tule kiike kiikumaie -
kardavad kullad kuluma,
hõbehelmed oigenema,
rahakannad raugenema,
ristikannad rikkunema.
Las kuluda meie kullad,
hõbehelmed õigeneda,
rahakannad raugeneda,
ristikannad ringeneda -
meil on kodu kullasepad,
õues on meil hõbedasepad,
vasesepad vainu'ella,
kullasepad kopelissa,
tinasepad teerajalla.

Lisa 5: “Molly na gCuach Ní Chuilleanáin”

Molly Na GCuach Ni Chuilleanain

A

Ar mei-sche cha dtéim ní-os mó. Braon

Percussion

lean - na go deo ní bhlaifidh mé, Ó

Perc.

chail mé mo chai - lín beag óg. A chuí -

Perc.

readh i mo phó - cá ai t - air-gead. Is

Perc.

2

9 **B**

fa - da liom uaim í, uiam í. Is

Perc.

Detailed description: This block contains the first system of music, measures 9 and 10. The vocal line is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature. The lyrics are 'fa - da liom uaim í, uiam í. Is'. The percussion line is in bass clef and consists of a series of 'x' marks on a staff, indicating a rhythmic pattern of eighth notes.

fa - da liom uaim í ó d'i - migh sí. Is

Perc.

Detailed description: This block contains the second system of music, measures 11 and 12. The vocal line continues with the lyrics 'fa - da liom uaim í ó d'i - migh sí. Is'. The percussion line continues with the same rhythmic pattern of eighth notes.

fa - da liom thíos ag-us thuas í. Molly na gcuach Ní Chuilleanáin.

Perc.

Detailed description: This block contains the third system of music, measures 13 and 14. The vocal line has the lyrics 'fa - da liom thíos ag-us thuas í. Molly na gcuach Ní Chuilleanáin.'. The percussion line continues with the same rhythmic pattern.

17 **C**

Dhéanfaidh mé tigh ar an ard. Is beidh

Perc.

Detailed description: This block contains the fourth system of music, measures 17 and 18. The vocal line has the lyrics 'Dhéanfaidh mé tigh ar an ard. Is beidh'. The percussion line continues with the same rhythmic pattern.

ceithre ba bai - nne bre - a - ca agam. Ni

Perc.

Detailed description: This block contains the fifth system of music, measures 19 and 20. The vocal line has the lyrics 'ceithre ba bai - nne bre - a - ca agam. Ni'. The percussion line continues with the same rhythmic pattern.

21

lig - fidh mé 'n dui - ne dá gcomhair. Ach

Perc.

23

Molly dead bhán Ní Chul-le anáin.

Perc.

Molly na gCuach Ní Chuilleanáin
 Ar meisce cha dtéim níos mó
 Braon leanna go deo ní bhlaifidh mé
 Ó chaill mé mo chailín beag óg
 A chuireadh i mo phócaí an t-airgead.

Curfá

Is fada liom uaim í, uaim í
 Is fada liom uaim í ó d'imigh sí
 Is fada liom thíos agus thuas í
 Molly na gcuach Ní Chuilleanáin.
 Dhéanfaidh mé tigh ar an ard
 Is beidh ceithre ba bainne breaca agam
 Is ní ligfidh mé 'n duine dá gcomhair
 Ach Molly dheas bhán Ní Chuilleanáin.

Curfá

Dá mbeinnse i ndeacair an bháis
 Is na daoine a rá nach dtiocfainn as
 Ní dhéanfainn mo thiomna go brách
 Go dtiocfadh Moll Bhán Ní Chuilleanáin.

Curfá

Bhí mise lá ar an choill
 Is tharla dom soilse bhrádóige
 Dhéanfadh sí marbhán beo
 Nó buachaill deas óg den tseanduine.

Curfá

Lisa 6: "Kukulinnu sulane"

Kukulinnu sulane

Reigi

The image shows a musical score for the song "Kukulinnu sulane" in Reigi. It consists of two staves of music in 3/4 time. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody is written on a single line. The lyrics are: "Silk - solk - solk, Soo - Mih - kel. Mis sa mu - ret - sed, mu Mih - kel." The second staff starts with a measure rest marked with a '5', indicating a five-measure rest. The melody continues on a single line. The lyrics are: "Silk - solk - solk, Soo - Mih - kel. Mis sa mu - ret - sed, mu Mih - kel." The score ends with a double bar line.

Silk - solk - solk, Soo - Mih - kel. Mis sa mu - ret - sed, mu Mih - kel.

5
Silk - solk - solk, Soo - Mih - kel. Mis sa mu - ret - sed, mu Mih - kel.

Lisa 7: "Kuldmees"

Kuldmees

Ambla

Põhiviis

3 Variatsioonid

5

7

Läksin Riia linna poole
Riia linna sepa juure
Sepp tegi mulle kuldse peiu
Hõbedase teise poole
Läksin kullaga koduje
Hõbedaga alla õue
Hakkasin kulda katsumaie
Hõbehaljast hõerumaie
Leidsin kulla küljed külmad
Hõbedada jalad jahedad
Mina nuttes siis külaje
Vastas eided eidekesed
Valla vanad memmekesed
Mis sa nutad tütar noori
Miks ep nuta eidekesed
Läksin Riia linna poole
Riia linna sepa juure
Sepp tegi mulle kuldse peiu
Hõbedase teise poole
Läksin kullaga koduje
Hõbedaga alla õue

Läksin kullaga magama
Hõbedaga voodisse
Hakkasin kulda katsumaie
Hõbehaljast hõerumaie
Leidsin kulla küljed külmad
Hõbedada jalad jahedad
Külaeided eidekesed
Valla vanad memmekesed
Aitasid aru pidada
Andsid nõu natukene
Võta peiu poiste seasta
(siis) mine kullaga koduje
Hõbedaga alla õue
Mine kullaga magama
Hõbedaga voodisse
Hakka kulda katsumaie
Hõbehaljast hõerumaie
Leia kulla küljed soojad
Hõbedada jalad soojemad.

Lisa 8: “Kuldnokk” ja “Lind teadmata”

Kuldnokk

Reigi

Vii - u - viks laps, Vii - u - viks laps, pe - si

3
lusi - kad - vaag - nad puh - taks, kulp ka, kulp ka!

6
Vii - u viks laps, Vii - u - viks laps, pe - si lusi - kad - vaag - nad

9
puh - taks, kulp ka, kulp ka!

Lind teadmata

Reigi

Mi - s, mis - mis - mis - mis - mis, sa teed suit - su?

Lisa 9: "Lepalind"

Lepalind

Põhiviis

Len - da len - da le - pa - lind! Vii - mast kor - da pa - lun sind!

5

Len - da ü - le suu - re la - ia vee, sin - na, kus mu kal - li - ke!

9 Variatsioon

13

Lenda, lenda lepalind!
Viimast korda palun sind!
Lenda üle suure laia vee -
sinna, kus mu kallike!

Kodukülla lenda sa!
Kus mu neiu ootamas.
Väikses õunapuude all,
asub kena kodu tal.

Kiirel lennul lenda sa,
teda lauldes tervita!
Vii tal roosiõisi kaunimaid,
suudlusi nii palavaid!

Rindel asub tema peig,
ootab temalt sõnumeid.
Ühte väikest teadet armsamalt,
igatseb ta palavalt.

Sinu silmad on kui öö,
ära õnnetuks mind tee.
Ära jäta maha mind,
nõnda laulis väike lepalind!

Lenda, lenda lepalind!
Viimast korda palun sind!

Lenda üle suure laia vee -
sinna, kus mu kallike!

Lisa 10. Kava

Kava:

1. "Õhtu ilu" (*Haljala ja Kuusalu kkk*)
2. "Pääsuke" (*Reigi kkk*)
3. "Üks peigmees nõuab pruuti" (*Mustjala kkk*)
4. "Ei kullad kulu kiigel" (*Väike-Maarja kkk*)
5. "Molly na gCuach Ní Chuilleanáin" (*Iiri rahvalaul*)
6. "Kukulinnu sulane" (*Reigi kkk*)
7. "Kuldmees" (*Ambla kkk*)
8. "Kuldnokk" ja "Lind teadmata" (*Reigi kkk*)
9. "Lepalind" (*Vanaema Linda lauluraamatust*)

Anne-Mai Valki diplomikontsert
"Kullane"

Laval:

Anne-Mai Valk (*vokaal*)
Kerli Kislõi (*bodhrán*)
TÜ VKA pärimuslaulu üliõpilased (*Hanna-Reet Ruul,
Hanna Miina Kivisäk, Laura Katriina Loisa,
Emma Lotta Kiviberg ja Greta Liisa Grünberg*)

Lisa 11: Facebooki sündmuse visuaal

Autor: Pille-Riin Valk

Lisa 12: Laulukarussell 2010

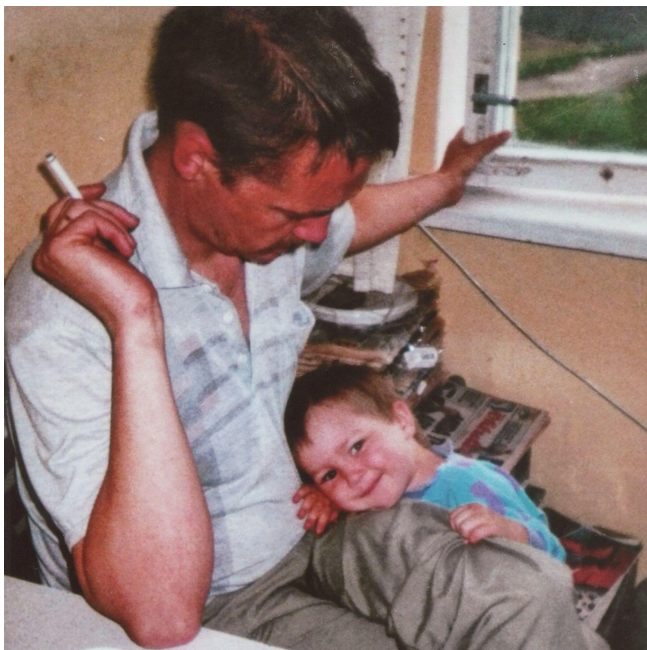
Foto: ERR Fotoarhiiv, fotograaf: Ülo Josing.

Lisa 13: Iiri-Eesti Lauluvägi

Foto: Danny Deepo.

Lisa 14: Debüütsingel “Isale” foto

Foto: Anne-Mai Valk.

LIHTLITSENTS

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Anne-Mai Valk,

(sünnikuupäev: 22.10.1999)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Kullane”, mille juhendaja on Celia Roose, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Anne-Mai Valk

Viljandi, 12.05.2024